

Socialdepartementet

Barnombudsmannen
Box 22106
104 22 Stockholm

Uppdrag om kommunikationssatsning om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Regeringens beslut

Regeringen ger Myndigheten för delaktighet (MFD) i uppdrag att i samarbete med Diskrimineringsombudsmannen (DO) genomföra en kommunikationssatsning för att öka kunskapen och medvetenheten hos allmänheten, anställda inom den offentliga sektorn, privata aktörer samt hos kvinnor och män, flickor och pojkar med funktionsnedsättning om innehållet i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (konventionen). Kommunikationssatsningen ska genomföras under åren 2015–2017 och utformas enligt vad som anges under rubriken Närmare om uppdraget.

I uppdraget ingår även att till berörda myndigheter och privata aktörer aktivt sprida kunskaper och öka medvetenheten om lagändringarna i diskrimineringslagen (2008:567) gällande bristande tillgänglighet som en form av diskriminering, som trädde i kraft den 1 januari 2015.

MFD ska vidare informera berörda myndigheter och aktörer på statlig, regional och lokal nivå, yrkesgrupper av särskild betydelse för funktionshindersområdet samt det civila samhället om de rekommendationer som kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning (kommittén) har lämnat till Sverige efter dialogen med kommittén 2014 (CRPD/C/SWE/CO/1). Av information om rekommendationerna ska tydligt framgå att dessa är kommitténs rekommendationer till Sverige och att rekommendationerna ska beredas i Regeringskansliet innan beslut fattas om fortsatt hantering.

Vidare bör, som ett led i arbetet med att informera om och tydliggöra rättigheter för personer med funktionsnedsättning enligt konventionen, Allmänna kommentarer från kommittén avseende artiklarna 9

(CRPD/C/11/3) och 12 (CRPD/C/11/4) i konventionen översättas från engelska till svenska och ges en bred spridning.

Betydelsen för barn och unga av rättigheterna i konventionen ska särskilt belysas inom ramen för satsningen. I dessa delar ska Barnombudsmannen bistå med expertstöd till MFD och DO.

Under arbetets gång ska samråd ske med relevanta organisationer från det civila samhället, särskilt funktionshindersorganisationerna.

Kommunikationssatsningen ska utgå ifrån och synliggöra kvinnors respektive mäns behov, förutsättningar och villkor.

MFD ska fortlöpande informera Sveriges Kommuner och Landsting om genomförandet av kommunikationssatsningen.

MFD ska senast den 3 juni 2015 redovisa en plan för genomförandet av kommunikationssatsningen till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Uppdraget ska delredovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 15 december 2015, och den 13 december 2016 samt slutredovisas senast den 1 mars 2018. Redovisningarna ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

För uppdragets genomförande under 2015 får MFD använda högst 3 187 000 kronor, DO högst 750 000 kronor, Barnombudsmannen högst 188 000 kronor. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 4:2 Vissa statsbidrag inom funktionshindersområdet, anslagsposten 6 Försöksverksamheter m.m.

Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet senast den 1 december 2015. Medel som inte har använts ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2016. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Vid rekvisition, återbetalning och redovisning ska hänvisning göras till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

Våren 2014 granskades Sveriges första rapport om implementeringen av konventionen av kommittén. Efter denna granskning har kommittén antagit ett antal rekommendationer riktade till Sverige (CRPD/C/SWE/CO/1). Inom Regeringskansliet pågår arbete med att bereda kommitténs synpunkter.

Kommittén rekommenderar Sverige att bl.a. utarbeta en strategi för att öka allmänhetens kunskap om olika funktionsnedsättningar samt att särskilda program inrättas, i samråd med funktionshindersonsorganisationerna, för att öka medvetenheten om konventionen bland anställda inom den offentliga sektorn. Enligt kommittén bör Sverige också regelbundet och kontinuerligt genomföra nationella kampanjer och andra utbildningsinsatser riktade till offentliga tjänstemän och privata aktörer för att sprida innehållet i konventionen.

Riksdagen har i juni 2014 beslutat (prop. 2013/14:198, bet. 2013/14:AU8, rskr. 2013/14:367) att bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning införs som en ny form av diskriminering i diskrimineringslagen (2008:567). Lagändringen trädde i kraft den 1 januari 2015. Förändringen av lagstiftningen är ett viktigt steg mot målet att skapa ett samhälle som är tillgängligt för alla och för att bekämpa diskriminering av flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning.

Tidigare information som avser konventionen

Regeringen avsätter årligen cirka 180 miljoner kronor i statsbidrag till funktionshindersonsorganisationer för organisationernas arbete för full delaktighet och jämlikhet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Myndigheten för handikappolitisk samordning, Handisam (numera MFD), hade under 2010 regeringens uppdrag att genom en kommunikationsinsats stödja kommuner och landsting i genomförandet av konventionen. Inom ramen för uppdraget arrangerade Handisam, tillsammans med Handikappförbunden och Sveriges kommuner och landsting elva konferenser runt om i Sverige med politiker och tjänstemän i kommun, region eller landsting samt representanter från funktionshindersonsorganisationerna.

Under 2013 beslutade Arvsfondsdelegationen om fördelning av cirka 142 miljoner kronor ur Allmänna arvsfonden till projekt som drivs av eller i samverkan med funktionshindersonsorganisationer med målgruppen personer med funktionsnedsättning. Ett exempel på ett sådant projekt är Agenda 50 inom vilket Handikappförbunden driver ett projekt med syfte att sprida kunskap om konventionens betydelse och innehåll. Inom projektet har utbildnings- och informationsmaterial tagits fram som vänder sig till olika aktörer bl.a. specifikt till funktionshinderrörelsen med förslag på hur konventionens rättigheter kan användas i det intressepolitiska arbetet.

Närmare om uppdraget

Uppdraget syftar till att förebygga diskriminering av personer med funktionsnedsättning

Uppdraget ska utgå från artikel 8 i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Av denna framgår bl.a. att konven-

tionsstaterna åtar sig att vidta omedelbara, effektiva och ändamålsenliga åtgärder för att höja medvetandet i hela samhället, däribland på familjenivå, om personer med funktionsnedsättning och för att främja respekten för deras rättigheter och värdighet samt för att bekämpa stereotypa uppfattningar, fördomar och skadliga sedvänjor med avseende på personer med funktionsnedsättning, däribland sådana som grundas på kön och ålder, inom alla livets områden. Vid genomförande av uppdraget ska vidare beaktas rekommendationer som kommittén lämnat till Sverige avseende denna artikel efter dialogen 2014 och som refereras tidigare i detta uppdrag.

Åtgärder för att förebygga och motverka diskriminering i alla dess former är grundläggande i en demokrati. Uppdraget syftar därför till att förebygga diskriminering av personer med funktionsnedsättning genom att öka kunskapen och medvetenheten om innehållet i konventionen samt om de rättigheter som personer med funktionsnedsättning har enligt konventionen. De nya bestämmelserna om bristande tillgänglighet som en diskrimineringsgrund bör också åtföljas av en aktiv kunskaps-spridning om lagändringen. Härigenom ökar förutsättningarna för att skäligen åtgärder vidtas för att undanröja hinder.

Kommunikationssatsningen bör bygga på bl.a. erfarenhetsöverföring

Kommunikationssatsningen bör bygga på kunskap och erfarenheter hos offentliga organ, näringslivet, personer med funktionsnedsättning och civila samhället av att förebygga diskriminering av personer med funktionsnedsättning. Genom att bl.a. föra fram den enskilda människans egna erfarenheter av diskriminering kan möjligheterna till förståelse öka och de åtgärder som krävs enligt lag vidtas.

Spridning av goda exempel som avser åtgärder för att motverka diskriminering kan vara en viktig strategi. Även andra strategier, utöver erfarenhetsöverföring och utbildning, kan fungera som komplement i kommunikationssatsningen.

Särskilda målgrupper inom offentlig sektor och näringsliv

En viktig del av uppdraget är att regionala och lokala myndigheter och organ ges information om vilka rättigheter konventionen innehåller för personer med funktionsnedsättning samt om de nya bestämmelserna i diskrimineringslagen. På lokal nivå är förskola och skola betydelsefulla i detta uppdrag och det är av stor vikt att information om barn och ungas rättigheter enligt konventionen kommuniceras med såväl kommunala som enskilda huvudmän för förskola och skola. Information bör också riktas till statliga skolmyndigheter. Vidare har kommunerna andra centrala uppgifter när det gäller möjligheter att infria rättigheter för personer med funktionsnedsättning, bl.a. när det gäller hur funktionshindersperspektivet integreras i den fysiska planeringen.

Landsting och regionala kollektivtrafikmyndigheter ansvarar för uppgifter som är av stor betydelse för personer med funktionsnedsättning, bl.a. hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, infrastruktur och upprättande av transportplaner. Även länsstyrelsernas ansvar är betydelsefullt när det gäller arbete med mänskliga rättigheter.

Arbete eller meningsfull sysselsättning är viktiga faktorer för att uppnå delaktighet i samhället. Det behövs dock kunskap för att skapa inkluderande arbetsplatser och för att öka kunskapen hos olika aktörer om hur personer med funktionsnedsättning kan delta i arbetslivet på lika villkor. Informationsinsatser behöver därför riktas till arbetsgivare, såväl privata som offentliga, för att förbättra dessa förutsättningar.

Näringslivet är således en viktig mottagare av information dels för att öka förutsättningarna att anställa personer med funktionsnedsättning, dels för att öka tillgängligheten t.ex. på arbetsplatser och i lokaler med kommersiell service. Informationsinsatser bör därför även riktas till Svenskt Näringsliv och dess regionkontor. Vidare bör information till lokala företag spridas genom kommunernas näringslivsansvariga och/eller den organisationsform för näringslivsfrämjande verksamhet som respektive kommun har valt.

Nära samråd med det civila samhället

I uppdraget ska nära samråd ske med organisationer inom det civila samhället. Eftersom uppdraget ska baseras på erfarenheter och genom spridning av goda exempel, bör funktionshindersorganisationerna ha en viktig roll i detta sammanhang. Samråd med funktionshindersrörelsen bör också ske när det gäller planering av strategier i kommunikationssatsningen.

Genomförande

MFD ska genomföra uppdraget i samarbete med DO. När det gäller att belysa betydelsen för barn och unga av rättigheterna, ska expertstöd i dessa delar ges av Barnombudsmannen.

Detta innebär att MFD har till uppgift att leda och koordinera uppdraget, svara för de informationsinsatser i uppdraget som ligger inom det egna myndighetsansvaret samt övergripande och inför regeringen ansvara för att uppdraget fullföljs enligt beslut. DO har i uppgift att svara för kompetens och insatser när det gäller att förebygga diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter. DO har även ett särskilt ansvar när det gäller den del i uppdraget som avser information och utbildning om ändringarna i diskrimineringslagen avseende bristande tillgänglighet som en form av diskriminering. Barnombudsmannen ska bistå MFD och DO med expertstöd vid planering och genomförande av informationsinsatsen, särskilt i avseende hur barn och unga kan involveras i kommunikationssatsningen.

Under 2016 kommer Barnombudsmannen att presentera en årsrapport för regeringen som bygger på dialog med barn och unga med funktionsnedsättning. Erfarenheter från Barnombudsmannens arbete kan vara värdefulla i detta uppdrag.

Kommunikationsinsatsen ska i relevanta delar göras tillgänglig på regeringens webbplats för Mänskliga rättigheter den s.k. MR-webben och genomföras med bl.a. hjälp av moderna kommunikationsverktyg. Informationen ska även göras tillgänglig på minoritetsspråk, teckenspråk, och i tillgängliga format.

Vid genomförandet av uppdraget ska kunskap och erfarenheter från pågående insatser för att stärka kompetensen om mänskliga rättigheter inom den offentliga sektorn tas tillvara och beaktas.

Under förutsättning att riksdagen beviljar medel för ändamålet avser regeringen att avsätta 5 500 000 kronor för uppdragets genomförande under 2016, varav 4 250 000 kronor får användas av MFD, 1 000 000 kronor får användas av DO och 250 000 kronor får användas av Barnombudsmannen. För uppdragets genomförande under 2017 avser regeringen att avsätta 5 500 000 kronor varav 4 250 000 kronor får användas av MFD, 1 000 000 kronor får användas av DO och 250 000 kronor får användas av Barnombudsmannen.

På regeringens vägnar

Åsa Regnér

Lars Nilsson

Likalydande till

Diskrimineringsombudsmannen
Myndigheten för delaktighet

Kopia till

Statsrådsberedningen, Samordningskansliet
Finansdepartementet, Budgetavdelningen
Kulturdepartementet/Diskrimineringsenheten
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Regeringskansliet internrevision
Socialutskottet
Kammarkollegiet
Sveriges Kommuner och Landsting
Handikappförbunden
Lika Unika – Federationen mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning